

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 251/2023-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného JUDr. Sabínou Hodoňovou, PhD., advokátkou, Mariánske námestie 31, Žilina, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Cdo/59/2022 z 30. augusta 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia (ďalej len „napadnutý rozsudok“). Sťažovateľ navrhuje napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie a priznať mu finančné zadosťučinenie 1 000 eur.

II.

Skutkové východiská

2. Žalobou podanou 11. januára 2017 na Okresnom súde Bratislava II sa sťažovateľ domáhal voči žalovanému (jeho bývalému zamestnávateľovi) zaplata sumy 32,82 eur s príslušenstvom z titulu vrátenia preplatku z exekúcie. Zákonná sudkyňa [REDACTED], ktorej bola vec pridelená, 2. februára 2017 podľa § 40 a § 43 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) postúpila vec Okresnému súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) ako súdu kauzálnu

príslušnému, keďže sa domnievala, že ide o pracovnoprávny spor. O postúpení veci bol sťažovateľ riadne informovaný listom.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 19Cpr/4/2017 z 27. septembra 2018 žalobu sťažovateľa zamietol, keď podaný návrh vyhodnotil ako žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorú však žalobca podal po uplynutí dvojročnej premlčacej doby. Na odvolanie sťažovateľa Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 14CoPr/5/2019 z 12. októbra 2021 potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny. V odôvodnení rozsudku uviedol, že okresný súd správne zhodnotil, že v prejednávanej veci si sťažovateľ žalobou uplatňoval od žalovaného zaplatenie sumy 32,82 eur s príslušenstvom ako preplatok z exekúcie (a nie ako zostatok mzdy, ako tvrdil sťažovateľ), čo vyhodnotil ako bezdôvodné obohatenie. Rovnako správne posúdil aj otázku premlčania požadovaného nároku.

4. Sťažovateľ podal proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť, ako aj dôvodnosť založil na § 420 písm. e) CSP. Uviedol, že vec prejednávala [REDAKOVANÉ], ktorá rozhodla o postúpení veci okresnému súdu. Následne vec prejednávala a rozhodovala aj na odvolacom súde v senáte so sudcami [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Ďalej argumentoval, že vo veci bol nesprávne obsadený aj súd v prvej inštancii, pretože vec bola postúpená na okresný súd ako súd príslušný na prejednanie individuálneho pracovnoprávneho sporu, hoci predmet sporu túto podmienku nespĺnil.

5. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom dovolanie sťažovateľa zamietol. Uviedol, že osobitným prípadom pomeru sudcu k veci je skutočnosť, že rozhodoval o veci na súde inej inštancie (§ 49 ods. 2 CSP). Počas predchádzajúcej právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 (§ 14 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) bolo dôvodom na vylúčenie len rozhodovanie v rovnakej veci na súde iného stupňa. Judikatúra najvyššieho súdu rozviedla (rozšírila) dôvod na vylúčenie aj na inú činnosť sudcu v konaní tak, že po rekonštrukcii civilného procesu bola vyjadrená legislatívnym pojmom prejednanie veci. Na rozhodnutie, či sudkyňa [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] rozhodovala na odvolacom súde ako vylúčený sudca, bolo potrebné určiť, či jej činnosť v predmetnej veci ako sudkyne Okresného súdu Bratislava II napĺňa znaky rozhodovania a prejednávania sporu podľa § 49 ods. 2 CSP. V súlade s § 177 ods. 2 CSP aby bolo možné spor považovať ako prejednaný, je potrebné, aby bolo nariadené pojednávanie, na ktorom sa vykonávalo dokazovanie. Pokiaľ by takto pojednával sudca, ktorého zaujatosť sa skúma, mohol by byť uplatnený dôvod vylúčenia podľa § 49 ods. 2 CSP. V súvislosti s prejednávaním sporu možno tiež uvažovať o doručovaní jednotlivých vyjadrení a podaní medzi stranami sporu (§ 167 CSP), prípadne o predbežnom prejednaní sporu (§ 168 a nasl. CSP). V týchto fázach konania má totiž sudca možnosť nadobudnúť vedomosti o prejednáwanej veci a osobne sa s prejavmi strán sporu a ich návrhmi na dokazovanie, resp. jednotlivými dôkaznými prostriedkami oboznámiť. Obzvlášť, keď § 177 ods. 2 CSP ustanovuje výnimky, kedy nie je nevyhnutné na prejednanie veci nariadiť pojednávanie. V sťažovateľovej veci však ku žiadnej z už uvedených skutočností nedošlo. [REDAKOVANÉ] iba postúpila vec z dôvodu kauzálnej príslušnosti, vec neprejednávala a ani nerozhodovala. Postúpenie veci z dôvodu príslušnosti je administratívnym postupom, o ktorom sa nevydáva ani rozhodnutie. Postúpenie veci kauzálne príslušnému súdu nemožno bez ďalšieho považovať za prejednanie a rozhodovanie sporu, ktoré by malo za následok vylúčenie sudcu v inej inštancii v zmysle § 49 ods. 2 CSP. Za tohto stavu preto podľa dovolacieho

súdu nie je možné dospieť k záveru, že [REDAKOVANÉ] ako členka senátu rozhodovala vo veci na odvolacom súde ako vylúčený sudca.

6. Najvyšší súd reagoval aj na námietku sťažovateľa, že v jeho veci rozhodoval nesprávne obsadený súd. Sťažovateľ v tejto súvislosti uviedol, že jeho nárok súdy posúdili ako žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia, preto bola nesprávna ich úvaha, ktorá viedla ku kvalifikovaniu žaloby ako žaloby v pracovnoprávnej veci, čo odôvodnilo postúpenie veci z dôvodu kauzálnej príslušnosti. Najvyšší súd sa nestotožnil s argumentáciou sťažovateľa a uviedol, že v predmetnej veci stále ide o vzťah medzi sťažovateľom ako zamestnancom a žalovaným ako jeho (bývalým) zamestnávateľom, keďže predmetom je vyrovnanie ich vzájomných finančných podlžností, ktoré vznikli pri vyplácaní mzdy zo strany žalovaného sťažovateľovi v súvislosti s tým, že mu zo mzdy zrážal časť prostriedkov, ktoré zasielal exekútorovi. Aj medzi zamestnancom a zamestnávateľom môže vzniknúť bezdôvodné obohatenie, čo nepochybne predstavuje spor, ktorý má pôvod v pracovnom pomere. Uplatnený nárok vznikol jednoznačne v súvislosti s pracovným pomerom sťažovateľa u žalovaného a pri napĺňaní jeho základného znaku odplatnosti, pri úhrade mzdy zamestnancovi zamestnávateľom. Ak by medzi stranami sporu neexistoval pracovný pomer, k vzniku nároku by nedošlo. Stále teda šlo o pracovnoprávny spor, na čom nič nemení skutočnosť, že súdy nárok právne kvalifikovali ako bezdôvodné obohatenie. Okresný súd bol stále kauzálne príslušný, aj keď došlo k inej právnej kvalifikácii nároku, ako bolo uvedené v žalobe. Za tohto stavu nemožno konštatovať, že by šlo o vadu nesprávne obsadeného súdu podľa § 420 písm. e) CSP.

III.

Argumentácia sťažovateľa

7. Podľa sťažovateľa, tým, že vec bola postúpená na súd kauzálne príslušný na prejednanie pracovnoprávneho sporu zo všeobecného miestne príslušného súdu žalovaného, na ktorý sťažovateľ podal žalobu, došlo k odňatiu veci zákonnému sudcovi, ktorý pre postúpenie veci v konaní ďalej nepokračoval a jeho vec nerozhodol.

8. Postúpenie veci [REDAKOVANÉ] ako sudkyňou na Okresnom súde Bratislava II nebolo iba formálnym či administratívnym úkonom, ale výsledkom vyhodnotenia veci ako individuálneho pracovnoprávneho sporu, teda sporu so slabšou stranou, z ktorého pre zamestnanca vyplýva priaznivejšie postavenie ako v bežnom civilnom sporovom konaní. Administratívny postup, ktorého výsledkom je zmena zákonného sudcu a priznanie postavenia slabšej strany sporu, sťažovateľ považuje za úkon, ktorý má znaky prejednávania a rozhodnutia veci, hoci prejednanie neprebehlo za prítomnosti strán sporu a rozhodnutie nebolo vydané. V zmysle § 49 ods. 2 CSP nie je rozhodujúce, do akého štádia vec prejednával určitý sudca, ale iba to, že ju prejednával. V danej veci tak totožná sudkyňa prejednávala vec na súde prvej inštancie, ako aj na odvolacom súde. Považovať jej účasť na prejednaní sporu za nepatrnú je nesprávnym právnym posúdením veci majúcim za následok zásah do práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

9. V súvislosti s námietkou nesprávne obsadeného súdu sťažovateľ poukázal na iný spor vedený Okresným súdom Bratislava II (sp. zn. 18Cpr/3/2015) medzi totožnými sporovými stranami ako v prejednáwanej veci, predmetom ktorého bol nárok na zaplatenie mzdového zvýhodnenia

za prácu nadčas, povinnosť vystaviť a zaslať výplatné pásky, odstupné, zápočtový list, potvrdenie o zdaniteľných príjmoch a referenciu a ktorý bol zastavený pre nezaplatenie súdneho poplatku na základe záveru najvyššieho súdu, že nejde o individuálny pracovnoprávny spor. Sťažovateľ má pochybnosti o tom, ako dovolací súd pristupuje k rozhodovaniu v jeho veciach. V prípadoch, keď sťažovateľ namieta, že vystupuje v individuálnom pracovnoprávnom spore, totiž konštatuje, že tomu tak nie je a nesvedčí mu oslobodenie od súdnych poplatkov priamo zo zákona, a v inom spore, v ktorom je toho názoru, že, naopak, nevystupuje v individuálnom pracovnoprávnom spore, v dôsledku čoho o jeho žalobe konal nezákonný sudca, dovolací súd naopak konštatuje, že je stranou individuálneho pracovnoprávneho sporu.

10. Napokon sťažovateľ tvrdí, že mu nie je zrejmé, z akých dôvodov dovolací súd aplikoval § 14 ods. 2 OSP, ktorý bol zrušený s účinnosťou k 30. júnu 2016.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je nesúhlas sťažovateľa s napadnutým rozsudkom, ktorým najvyšší súd jeho dovolanie namietajúce vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. e) CSP spočívajúcu v tvrdení, že vec na krajskom (odvolacom) súde prejednával nezákonný sudca a súd prvej inštancie bol nesprávne obsadený, zamietol ako nedôvodné.

12. Ústavný súd pripomína, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

13. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sa preto ústavný súd sústredil na posúdenie otázky, či možno považovať napadnutý rozsudok najvyššieho súdu za ústavne udržateľný a akceptovateľný z hľadiska námietok, ktoré sťažovateľ proti nemu uplatňuje.

14. Podľa § 49 ods. 1 CSP sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

15. Podľa § 49 ods. 2 CSP vylúčený je i sudca, ktorý prejednával a rozhodoval ten istý spor na súde inej inštancie.

16. Ústavný súd konštatuje, že záver najvyššieho súdu, podľa ktorého namietaná sudkyňa svojou činnosťou spočívajúcou v postúpení veci kauzálnu príslušnému súdu nenaplnila znaky rozhodovania a prejednávania sporu podľa § 49 ods. 2 CSP, nemožno považovať za arbitrárny, či ústavne neudržateľný. Najvyšší súd ako príklad poukázal na procesné úkony súdu (bod 15 napadnutého rozsudku), ktorých vykonanie je možné z hľadiska naplnenia zákonného pojmu „prejednávanie sporu“ podľa § 49 ods. 2 CSP hodnotiť ako významné. Zaradil k nim nariadenie pojednávania, doručovanie vyjadrení medzi stranami sporu, predbežné prejednanie sporu. Spoločným menovateľom uvedených procesných úkonov je nadobudnutie vedomostí o prejednávanej veci u sudcu na nižšej inštancii, ako aj jeho oboznámenie sa s prejavmi strán sporu, s ich návrhmi na dokazovanie, resp. s jednotlivými dôkaznými prostriedkami. Podľa názoru

ústavného súdu najvyšší súd správne vystihol podstatu úkonov, ktorých vykonanie by bolo spôsobilé odôvodniť vylúčenie sudcu pri neskoršom prejednávaní veci na súde vyššej inštancie. Ústavný súd pritom nepovažuje za nutné kategoricky potvrdiť alebo vyvrátiť, či k takýmto úkonom patrí aj postúpenie sporu podľa § 43 CSP. Ide o otázku adresovanú všeobecným súdom, ktoré bezprostredne uplatňujú ustanovenia CSP v praxi. [REDAKOVANÉ] ako sudkyňa Okresného súdu Bratislava II vykonala v konaní o sťažovateľovej žalobe jediný úkon, a to postúpenie sporu, ktoré si vyžadovalo jej úsudok o otázke kauzálnej príslušnosti. Keďže v odvolaní proti prvoinštančnému rozsudku sťažovateľ otázku kauzálnej príslušnosti súdu prvej inštancie v jeho spore nijako nespochybňoval (vyplýva to z naratívnej časti rozsudku krajského súdu dostupného v databáze na webovom sídle Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky), senát krajského súdu, ktorého členkou bola aj [REDAKOVANÉ], na ňu decíznym spôsobom nereagoval. Preto sa v rozhodovaní uvedenej sudkyne na súde vyššej inštancie nijako neodrazilo jej právne presvedčenie prejavené v jedinom úkone, ktorý v predmetnom spore uskutočnila na súde nižšej inštancie.

17. Námietku sťažovateľa o aplikácii § 14 ods. 2 OSP najvyšším súdom na jeho prípad ústavný súd nepovažoval za dôvodnú, keďže z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že dovolací súd len citoval judikatúru k predmetnému ustanoveniu Občianskeho súdneho poriadku, ktorú možno aplikovať aj na prípad sťažovateľa. Ako uvádza najvyšší súd v napadnutom rozsudku (bod 14), počas účinnosti predošlej právnej úpravy v Občianskom súdnom poriadku bolo dôvodom na vylúčenie len „rozhodovanie“ v rovnakej veci na súde iného stupňa, judikatúra najvyššieho súdu však rozviedla (rozšírila) dôvod na vylúčenie aj na inú činnosť sudcu v konaní, ktorá je v aktuálne účinnom § 49 ods. 2 CSP vyjadrená legislatívnym pojmom „prejednávanie“ veci. Preto ak najvyšší súd poukázal na svoje rozhodnutia (v bode 13.2 a 13.3), v ktorých rozviedol pojem „rozhodovanie“ veci, nedopustil sa tým žiadneho procesného excesu, naopak, ústavne akceptovateľným spôsobom vyložil ustanovenie právneho predpisu, ktoré na vec sťažovateľa aplikoval.

18. Pokiaľ sťažovateľ poukazoval na iný spor vedený medzi totožnými sporovými stranami, ktorý je podľa predmetu konania individuálnym pracovnoprávnym sporom, pri ktorom však najvyšší súd dospel k opačnému záveru, ústavný súd konštatuje, že v konaní sp. zn. III. ÚS 624/2022 sa aktuálne zaoberá sťažnosťou sťažovateľa vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením Okresného súdu Bratislava II č. k. 18Cpr/3/2015 z 8. júna 2022, pričom sťažnosť sťažovateľa uznesením ústavného súdu z 10. novembra 2022 prijal na ďalšie konanie.

19. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

20. Sumarizujúc už uvedené, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ neuvádza vo svojej ústavnej sťažnosti právnu argumentáciu spôsobilú spochybníť závery najvyššieho súdu. Preto ústavnú sťažnosť pri jej predbežnom prerokovaní bolo potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

21. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. mája 2023

Robert Šorl
predseda senátu